

Kirjallinen asiantuntijalausunto

20.10.2023

Vastaanottaja: Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: HE 24/2023 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

LAUSUNTO

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf (SAMS) kiittää saamastaan mahdollisuudesta kirjallisen asiantuntijalausunnon antamiseen.

SAMS:in mielestä on hienoa, että liikenteen ja liikenteen palveluiden esteettömyyteen ja saavutettavuuteen panostetaan. Se on tärkeää, jotta ihmiset voisivat liikkua ja jotta heillä olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet liikkumiseen ja kulkureittiensä suunnittelemiseen. Epävarmuus siitä miten siirtyä paikasta toiseen voi pahimmillaan estää ihmistä uskaltautumasta oman lähiympäristönsä ulkopuolelle. Kannatamme esityksen ehdotusta siitä, että lain 154 a §:ään lisättäisiin säännöksiä esteettömyydestä ja siitä, että Liikenne- ja viestintävirasto olisi esteettömyystyöstä vastaava taho.

Lainmuutoksen tarkoituksena on edistää vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta, lisätä saatavilla olevan esteettömyystiedon määrää, edistää esteettömiä matkaketjuja ja siten myös yhdenvertaisuutta sekä kerätä tietoa ja vahvistaa kansallista matkatietoekosysteemiä. Nämä kaikki ovat hyvin tärkeitä tavoitteita. SAMS korostaa, että **vammaiset henkilöt ovat heterogeeninen ryhmä, jolla on monia erilaisia tarpeita ja haasteita**. Todellisen yhdenvertaisuuden sekä esteettömyyden ja saavutettavuuden toteuttamiseksi nämä erilaiset tarpeet on otettava huomioon. Esteettömyys ja saavutettavuus on laaja käsite, johon kuuluvat **aineellinen ympäristö, informaatio, kieli, viestintä ja digitaalinen ympäristö**.

SAMS on tyytyväinen ehdotukseen asemien esteettömyystietojen tuomisesta avoimiin rajapintoihin. Näin näitä tietoja voidaan käyttää multimodaalisissa matkatietopalveluissa siten, että niissä voidaan suunnitella esteettömiä reittejä. Olisi tärkeää, että esteettömien matkojen suunnittelusta tulisi

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

Helsingfors
Medelhavsgatan 14A
00220 Helsingfors

Vasa
Rådhusgatan 23
65100 Vasa

samsnet.fi
facebook.com/SAMSRf
instagram.com/sams_rf

mahdollisimman helppoa ja saavutettavaa kaikille. Tältä osin olisi tärkeää ottaa huomioon erilaiset tarpeet, joita vammaisilla henkilöillä voi olla.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkisia hallintotehtäviä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain, jos se ei vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. SAMS muistuttaa **ruotsin kielen asemasta maamme toisena kansalliskielenä** ja perustuslaissa säädetystä veloitteesta huolehtia maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Kun Liikenne- ja viestintävirasto siirtää kyseisen tehtävän Fintraffic Oy -nimiselle valtionyhtiölle, on varmistettava, että yhtiöllä on tietojen keräämiseen ja julkistamiseen tarvittavat voimavarat. Ruotsinkielisten tietojen on oltava yhtä laadukkaita kuin suomenkielisetkin eikä ruotsinkielisessä versiossa saa olla tietoaaukkoja.

Eesityksen mukaan esteettömyystietopalvelua voisivat käyttää myös muut väestöryhmät kuin vammaiset henkilöt, esimerkiksi ikääntyneet. Tältä osin SAMS korostaa, että olisi tärkeää, että tietokanta olisi myös esimerkiksi ikääntyneiden, älyllisesti kehitysvammaisten henkilöiden, vammaisten lasten ja muiden sellaisten ryhmien käytettävissä, joille digitaalisten palveluiden käyttäminen voi olla haastavaa. Sekä kielen että formaatin on oltava selkeää, helppolukuista ja selkokielistä. **Tietojen pitää olla saatavilla myös jossain muualla kuin digitaalisessa tietokannassa**, koska osa ihmisistä ei voi käyttää digitaalisia palveluita lainkaan. Esimerkiksi kansallinen puhelinlinja, josta voi saada tietoa esteettömyydestä, voisi olla hyvä korvike niille, jotka eivät voi käyttää sovelluksia.

Kuulovammaisille ihmisille on tärkeää, että **tiedot siitä, missä on induktiosilmukoita** (Audio Induction Loop), **koottaisiin yhteen, ja että ne olisivat saatavilla tietokannassa.**

Näkövammaisten voi olla vaikea hyödyntää joitain digitaalisia apuvälineitä. Näkövammaisille henkilöille saavutettavuus tarkoittaa sitä, että verkkopalveluiden ja sovellusten käyttämisen **erilaisten digitaalisten apuvälineiden** ja mobiililaitteiden saavutettavuusasetusten **avulla** on oltava helppoa ja sujuvaa. Kaikkien tietokannan tietojen tulee siis olla apuvälineitä käyttävien henkilöiden saatavilla.

SAMS muistuttaa myös, että **kognitiivinen saavutettavuus** on olennainen osa saavutettavuutta. Kognitiiviseen saavutettavuuteen kuuluu sekä tietojen antaminen helppotajuisella kielellä että kuvien, piktogrammien ja värien käyttö viestinnässä. Kasvava osuus väestöstä, esimerkiksi ihmiset, joilla on puhe- ja kommunikaatiovaikeuksia sekä ikääntyneet ja maahanmuuttajataustaiset ihmiset, voi hyötyä tietojen saamisesta helppotajuisella kielellä. Kognitiivisen saavutettavuuden huomioiminen jo suunnittelun alkuvaiheessa edistää eri väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia käyttää tietoja.

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

Helsingfors
Medelhavsgatan 14A
00220 Helsingfors

Vasa
Rådhusgatan 23
65100 Vasa

samsnet.fi
facebook.com/SAMSRf
instagram.com/sams_rf

Arviolta 11–14 prosenttia Suomen väestöstä tarvitsee helppotajuista kieltä voidakseen ymmärtää ja hyödyntää tietoja. Helppotajuista informaatiota tulee tarjota molemmilla kansalliskielillä. Ruotsinkielisen viestinnän tulee olla myös ymmärrettävää ja siinä tulee huomioida helppotajuisten kielen tarpeen kasvu.

Kunnioittavasti,

Nina af Hällström

Toiminnanjohtaja

Marica Nordman

Lakimies

Rebecka Holm

Lakimies

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

Helsingfors
Medelhavsgatan 14A
00220 Helsingfors

Vasa
Rådhusgatan 23
65100 Vasa

samsnet.fi
facebook.com/SAMSrf
instagram.com/sams_rf